

Til Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 201200643

Vår ref.:

Dato: 12. 09.2012

NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling
Høring fra Forskergruppa for barnerett ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø

Departementet har ikke spesifisert hvilke temaer man ønsker tilbakemelding på. Forskergruppa for barnerett begrenser sin høringsuttalelse til følgende 4 punkter: 1) forholdet mellom mandatet og utredningen, 2) prinsippet om utviklingsfremmende tilknytning, 3) spørsmålet om barnevernloven som rettighetslov for barn og 4) utdypende drøftelser og begrunnelse for flere av de konkrete forslagene etterlyses.

1. Forholdet mellom mandatet og utredningens innhold.

I mandatet fastslås at "Målet med en utredning om det biologiske prinsipp er at spørsmål knyttet i anvendelsen av prinsippet i barnevernet blir grundig utredet".

Utredningen tar opp mange tema, men som utvalget selv sier i pkt. 1.2.2., dette gjøres uten at utvalget først svarer på det helt grunnleggende: *Hvilken status og innflytelse det biologiske prinsipp har som retningsgiver for de vanskeligste beslutningene i barnevernet i det daglige arbeidet i dag.*

Det er ikke helt enkelt å se at de ulike drøftelsene faktisk relaterer seg til anvendelsen av det biologiske prinsipp. Og vi stiller oss spørrende til hvordan utvalget kan ta til orde for å nedtone prinsippet, uten først å ta stilling til hvilken innflytelse det faktisk har og hvilken betydning det har for barns rettssikkerhet.

2) Prinsippet om utviklingsfremmende tilknytning.

Man kan nærme seg dette forslaget fra ulike vinkler. Vi har i dag ett overordnet prinsipp, at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn. For øvrig bygger barnevernslovgivningen og barnevernets arbeid i dag på flere grunnleggende prinsipper, som virker sammen og som avveies mot hverandre både i lovgivningen og i praksis. Det fremtrer som lite ønskelig å innføre et nytt prinsipp-hierarki hvor det biologiske prinsipp skal vike for prinsippet om utviklingsfremmende tilknytning.

DET JURIDISKE FAKULTET

Universitetet i Tromsø, N-9037 Tromsø, Telefon 77 64 41 97, Telefaks 77 64 41 97
Trude Haugli, professor, direkte innvalg 77 64 45 74, e-post:trude.haugli@uit.no

Å la dette eventuelt nye prinsippet være det overordnede prinsippet barnevernet skal bygge på, vil smalne inn den brede og sammensatte vurderingen vi mener arbeidet bør bygge på. Tilknytningskvalitet er viktig, men er bare ett element av flere som er av betydning for barns liv og utvikling, og vi stiller oss undrende til om det er behov for og hensiktsmessig med et eget prinsipp om dette. Slike vurderinger inngår allerede og hører hjemme som elementer i barnets beste-vurderingen. Dessuten viser historien at psykologiske teorier endrer seg og at det ikke er faglig konsensus om alt. Det å bygge det rettslige på et psykologisk prinsipp vil øke de sakkynndiges makt i prosessene, noe som ikke ubetinget vil være positivt. I tillegg etterlyser vi en orientering av om det finnes gode kliniske metoder for å måle tilknytningskvaliteter, om slike eventuelle metoder kan utføres betryggende av ansatte i barneverntjenesten eller om det kreves utdanning som psykolog?

3) Spørsmålet om barnevernloven som rettighetslov for barn

Dette er et tema som har vært tatt opp en rekke ganger, både i offentlige utredninger og i juridisk litteratur. Og temaet har flere steder vært behandlet grundigere enn det utvalget gjør. Her hadde vi forventet at utvalget ikke bare hadde gjentatt allerede eksisterende argumenter, men hadde gått videre og konkretisert forslaget. For å kunne ta stilling til om barnevernloven bør bli en rettighetslov for barn, må man få en nærmere redegjørelse for hva forslaget går ut på. Er meningen at barn skal ha rettskrav på tjenester, uavhengig av kommuneøkonomien, hvilke kriterier skal foreligge før rettskrav utløses, og hva kan eller skal tiltakene gå ut på? I siste kapittel under økonomiske og administrative konsekvenser av utvalgets tilrådninger, ser det ut som om utvalget ikke forventer at det å gi barn rettskrav på barneverntjenester vil medføre økte utgifter. Dette stiller vi oss svært spørrende til. Uansett er dette et punkt utvalget vanskelig kan konkludere på, så lenge det ikke er utredet og konkretisert hva rettighetsfestingen skal bestå i og vil innebære.

4) Utdypende drøftelser og begrunnelse for flere av de konkrete forslagene etterlyses.

Utvalget kommer med flere konkrete forslag til lovendringer, men uten at vi kan se at de rettslige sidene ved og konsekvensene av alle forslagene, er tilstrekkelig drøftet. Dette gjør det vanskelig å forholde seg til flere av utvalgets forslag.

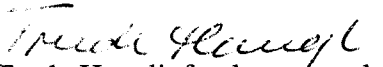
Vi viser her eksempelvis til forslagene om pålegg om hjelpetiltak, hvor det både fremmes forslag om å utvide hvilke tiltak som kan pålegges ved tvang, og forslag om å senke beviskravet for pålegg om tilsyn. Her burde utvalget for det første ha drøftet hvilke problemer av faktisk eller rettslig art som kan oppstå ved en slik utvidelse av tvangsadgangen. Dessuten mangler en drøftelse av innholdet i det foreslåtte beviskravet for å pålegge tilsyn: "når det er nødvendig for å forhindre at en situasjon som beskrevet i barnevernloven § 4-12 skal oppstå".

Når det gjelder omsorgsovertakelser, foreslås det at terskelen for omsorgsovertakelser skal vurderes i forhold til tre faktorer, men det er uklart hvordan disse faktorene skal forholde seg til vilkårene i § 4-12, og hvordan varighetsfaktoren skal bedømmes. Begrunnelsen for at § 4-12 bokstav d alltid skal vurderes, er heller ikke særlig tydelig.

Forslaget om et rundskriv som understreker at formålet med samværet er at det er utviklingsfremmende for barnet, legger opp til en for smal vurdering av samværet, også om man ser isolert på barnets interesser.

DET JURIDISKE FAKULTET

For adopsjon slår utvalget i punkt 10.3.5.2 fast at dagens regelverk gir mulighet til å gjennomføre en tvangsadopsjon på et tidlig nok tidspunkt. Samtidig kommer utvalget med forslag om konkrete frister for når det skal tas stilling til adopsjon, alt ettersom hvor gammelt barnet er. Disse tidsfristene er så langt vi kan se, verken drøftet eller begrunnet. Det synes videre høyst uklart hvilke konsekvenser det skal ha at det skal "tas stilling til adopsjonssak senest innen" henholdsvis ett eller to år etter plasseringen. Hva hvis denne fristen oversittes? Forslaget om at barneverntjenesten skal avklare med alle fosterforeldre om de er villige til å adoptere, er heller ikke nærmere diskutert, og begrunnelse og mulige motforestillinger mangler dermed.

Trude Haugli, forskergruppeleder

DET JURIDISKE FAKULTET

Universitetet i Tromsø, N-9037 Tromsø, Telefon 77 64 41 97, Telefaks 77 64 41 97
Trude Haugli, professor, direkte innvalg 77 64 45 74, e-post:trude.haugli@uit.no